



V Bruseli 12. 9. 2018  
COM(2018) 637 final

**OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU  
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

**Zabezpečenie slobodných a spravodlivých európskych volieb**

*Príspevok Európskej komisie k zasadnutiu lídrov  
19. – 20. septembra 2018 v Salzburgu*

## Zabezpečenie slobodných a spravodlivých európskych volieb

### *Rozhodujúci moment pre budúcnosť Európskej únie*

Podstatou Európskej únie je obhajoba demokracie a demokratických hodnôt. Tie majú pre spoločnosť, v ktorej prevláda pluralizmus a tolerancia a ktorej európski občania môžu voliť s istotou, že nie sú zavádzaní, zásadný význam. Spolu s právnym štátom a základnými právami je demokracia nedeliteľnou súčasťou našej identity a definuje našu Úniu.

Voľby do Európskeho parlamentu v máji 2019 sa budú konať vo veľmi odlišnej situácii než ktorékoľvek voľby predtým. Únia a jej členské štáty čelia mimoriadnym politickým výzvam. Je zrejmé, že potrebujeme vytvoriť pevnejšiu Úniu, ktorá bude môcť dôveryhodne a dôrazne konať na svetovej scéne, kde súťažia o moc globálne mocnosti s nie vždy rovnakými záujmami a hodnotami, ako zastávame my. Pevná Únia postavená na účinnej justičnej spolupráci, výmene informácií v záujme potlačenia terorizmu a organizovaného zločinu a hladko fungujúcom vnútornom trhu si vyžaduje vzájomnú dôveru medzi členskými štátmi a v naše demokratické systémy. Na tomto jedinečnom pozadí budú Európske voľby v máji 2019 spoluvytvárať budúcnosť Európskej únie v nadchádzajúcich rokoch.

Súčasťou bezpečnostnej únie je zaistenie odolnosti demokratických systémov Únie: Únia potrebuje nájsť riešenie na hybridné hrozby spočívajúce v útokoch na volebnú infraštruktúru a informačné systémy kampaní. Naše demokracie sú čoraz viac ohrozené politicky motivovanými masovými dezinformačnými kampaňami na internete, ktoré napomáhajú aj tretie krajiny, s osobitným cieľom zdiskreditovať a narušiť legitimitu volieb<sup>1</sup>. Európska únia by mala prijať všetky opatrenia vo svojej právomoci na obranu svojich demokratických procesov pred manipuláciou zo strany tretích krajín alebo súkromných záujmov. Ukázalo sa, že obdobie volieb je obzvlášť náchylné na cielené dezinformácie. Tieto útoky majú nepriaznivý vplyv na etický a spravodlivý priebeh volieb aj na dôveru občanov voči voleným zástupcom a spochybňujú demokraciu ako takú.

Európski občania by mali môcť voliť s plným porozumením politickým možnostiam, z ktorých si vyberajú. To si vyžaduje lepšiu informovanosť o hrozbách a väčšiu transparentnosť politického procesu. Aby mali politické kampane rovnaké podmienky a aby mohla verejnosť dôverovať volebným procesom, potrebujeme otvorenú verejnú sféru, ktorá bude chránená pred nenáležitými vplyvmi<sup>2</sup>. Pre naše demokracie je dôležité poskytovať priestor pre dynamickú politickú kampaň, ktorá voličom poskytne jasnú, nedeformovanú predstavu o myšlienkach a programoch strán uchádzajúcich sa o ich hlasy. Preto by sa malo aktívne bojovať proti podvodom a iným úmyselným pokusom o manipuláciu volieb, a využiť na to aj sankcie.

---

<sup>1</sup> Pozri spoločné oznámenie Európskemu parlamentu, Európskej rade a Rade „Zvyšovanie odolnosti a posilnenie spôsobilostí na boj proti hybridným hrozbám“ (JOIN(2018) 16 final) a závery Európskej rady z 28. júna 2018 (<http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2018/06/29/20180628-euco-conclusions-final/pdf>).

<sup>2</sup> Usmernenie Benátskej komisie Rady Európy o voľbách ([http://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD\(2002\)023rev-e](http://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2002)023rev-e)) vrátane dokumentu pre mediálne prostredie ([http://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-PI\(2016\)006-e](http://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-PI(2016)006-e)).

Keďže online aktivity sa prudko rozvíjajú aj počas volebných procesov, je dôležité zvýšiť bezpečnosť a zaistiť rovnaké podmienky na politický boj. Zvyčajné (offline) záruky priebehu volieb by sa mali uplatňovať aj online, napríklad pravidlá politickej komunikácie v období volieb, transparentnosť a obmedzenie výdavkov na volebnú kampaň, dodržiavanie moratória a rovnaké zaobchádzanie s kandidátmi<sup>3</sup>. Rovnako by sa vo svete online mala uplatňovať transparentnosť a obmedzenia politickej reklamy, ako tomu je v televízii či na veľkoplošných pútačoch. V súčasnosti to tak nie je a do budúcich európskych volieb to treba napraviť.

### *Nové výzvy a posledný vývoj*

Vďaka online komunikácii môžu politici oslovovať občanov s menšími prekážkami a nákladmi a využívať rozsiahle možnosti, ktoré im táto komunikácia ponúka. Zároveň však lepší prístup do demokratickej debaty a volebných procesov získali aj zlomyseľní aktéri. Online prostredie im môže uľahčiť šírenie informácií bez uvedenia ich pôvodu či účelu, a to aj tým, že sa zamlčí, že uverejnená informácia (napríklad na sociálnych médiách) je platenou inzerciou, a nie faktickou správou, predkladá názor ako novinársku prácu a selektívne informuje s cieľom vyvolať napätie alebo vyhrotiť diskusiu. O týchto hrozbách by si nikto nemal robiť ilúzie, Európska únia ani jej politické systémy voči nim nie sú imúnne.

Okrem toho môžu etický priebeh volieb vážne narušiť „tradičné“ kybernetické incidenty vrátane kybernetických útokov zacielených na volebné procesy, kampane, infraštruktúru politických strán, kandidátov či systémy verejných orgánov a zneužívanie osobných údajov. Svedčia o tom aj nedávne odhalenia, napríklad škandálu okolo spoločností Facebook a Cambridge Analytica. Predpokladá sa, že došlo k zneužitiu a neoprávnenému poskytnutiu osobných údajov tretím stranám, a to na účely, ktoré sa veľmi líšili od tých pôvodných. Tým sa zvýraznili možné riziká spojené s niektorými činnosťami online: že budú skryte využité na politickú reklamu a komunikáciu, že dôjde k neoprávnenému spracovaniu a zneužitiu osobných údajov s cieľom ovplyvniť názory, šíriť dezinformácie alebo jednoducho spochybniť pravdu, keď sa to hodí na dosiahnutie politických cieľov a prehĺbenie rozporov<sup>4</sup>.

---

<sup>3</sup> Pozri nedávno publikovaný dokument Rady Európy „Internet a volebné kampane – Štúdia o využívaní internetu vo volebných kampaniach“, ktorý vypracoval výbor odborníkov Rady Európy na pluralitu a transparentnosť v oblasti vlastníctva médií (MSI-MED) (<https://www.coe.int/en/web/human-rights-rule-of-law/-/internet-and-electoral-campaigns-a-new-study-has-been-published>). Štúdia skúma dôsledky presunu volebnej reklamy na internet, a to najmä pokiaľ ide o výdavky na volebnú kampaň a reklamné techniky založené na mikrozacielení voličov personalizovanými posolstvami. Pozri tiež odporúčanie Rady Európy CM/Rec(2016)5 o slobode internetu, ktoré sa odvoláva na zodpovednosť vlád, platforiem a sprostredkovateľov za kampane politických strán, kandidátov a iných jednotlivcov v online prostredí.

<sup>4</sup> Pozri priebežnú správu úradu Spojeného kráľovstva na ochranu údajov (UK Data Protection authority – ICO), ktorá nadväzuje na začatie formálneho zisťovania vo veci využitia analýzy údajov na politické ciele, ktoré sa zakladá na podozreniach z nezákonného spracovania údajov a mikrozacielenia politických oponentov počas referenda o zotrvaní v EÚ (<https://ico.org.uk/media/action-weve-taken/2259371/investigation-into-data-analytics-for-political-purposes-update.pdf>).

V správe sa zdôrazňuje, že *prudký spoločenský a technologický rozvoj využívania veľkých údajov so sebou prináša nedostatok informácií resp. transparentnosti ohľadne skrytých metód spracovania údajov (vrátane algoritmov, analýzy, porovnávaní údajov a profilovania), ktoré organizácie a podniky používajú na mikrozacielenie jednotlivcov. Je zrejme, že tieto nástroje môžu mať výrazný vplyv na súkromie. Ich využívanie si vyžaduje širšiu a reálnejšiu transparentnosť, aby sme získali istotu, že ľudia majú kontrolu nad vlastnými údajmi a že sa dodržiavajú právne predpisy. Vysoké normy transparentnosti sú o to dôležitejšie, ak sa tieto techniky používajú na ciele, ktoré vplývajú na demokratický proces.* Správa takisto zdôrazňuje, že hľadisko ochrany údajov je potrebné zapracovať do širšieho regulačného rámca, ktorý upravuje voľby.

## *Podpora slobodných a spravodlivých volieb v Európe*

Voľby neusporadúvajú európske inštitúcie. V tejto súvislosti majú prvoradú zodpovednosť členské štáty. Členské štáty sú zodpovedné za organizáciu volieb a za monitorovanie priebehu volebného procesu<sup>5</sup>. Odhliadnuc od toho má proces zjavný úniový rozmer. Prvoradými aktérmi európskych predvolebných kampaní sú štátne a regionálne politické strany, ktoré nominujú volebných kandidátov do Európskeho parlamentu. Európske politické strany a ich pridružené nadácie zohrávajú dôležitú úlohu pri organizovaní doplnkových celoeurópskych kampaní vrátane tých, ktoré predstavujú kandidátov na funkciu predsedu Európskej komisie.

Po voľbách do Európskeho parlamentu v roku 2014 sa Komisia vo svojej povolebnej správe v roku 2015<sup>6</sup> zaviazala, že bude hľadať spôsoby, ako posilniť európsky rozmer a demokratickú legitimitu rozhodovacieho procesu Únie, a ďalej skúmať a snažiť sa riešiť, prečo v niektorých členských štátoch pretrváva nízka volebná účasť. Vo februári 2018 Komisia zdôraznila, že sa treba včas a priebežne zapájať do diskusií o európskych otázkach s občanmi, začať skôr predvolebnú kampaň politických strán do Európskeho parlamentu vrátane kampane kandidátov na predsedu Európskej komisie, zvýšiť transparentnosť väzieb medzi štátnymi a európskymi politickými stranami a rozšíriť v členských štátoch, a najmä v nedostatočne zastúpených skupinách, povedomie o volebnom práve.

Európska únia už zároveň prijala niekoľko dôležitých krokov na posilnenie odolnosti demokracie v Európe, ku ktorým patrí aj nový európsky rámec ochrany údajov platný od mája tohto roka. V celej Európskej únii nadobudlo priamu účinnosť všeobecné nariadenie o ochrane údajov, ktoré poskytuje nástroje potrebné na riešenie prípadov nezákonného používania osobných údajov v súvislosti s voľbami. Takisto sa pracuje na zvýšení našej celkovej odolnosti voči kybernetickým hrozbám, šíreniu dezinformácií online a manipulácií správania, čo by malo viesť k vytvoreniu bezpečnejšieho online prostredia.

Potrebujeme mať podľa možnosti úplne jasno, ako v tomto novom kontexte uplatňovať pravidlá ochrany údajov, a zároveň musíme zintenzívniť úsilie o zvýšenie informovanosti, transparentnosti a bezpečnosti. Občania by mali mať možnosť rozpoznať, kto sa im prostredníctvom online reklamy a politických posolstiev prihovára a kto za ne platí. Vďaka implementačným usmerneniam by mali byť nové pravidlá o ochrane údajov v kontexte európskych volieb jasnejšie a zrozumiteľnejšie, zatiaľ čo viac spolupráce a informačných výmen medzi príslušnými orgánmi a ostatnými účastníkmi prispeje k zvýšeniu bezpečnosti.

Spolu s týmto oznámením sa na posilnenie odolnosti demokracie predkladá balík vyvážených, súborných a cielených opatrení, ktoré majú podporiť etický a efektívny priebeh volieb do Európskeho parlamentu v roku 2019. Ide o spoločnú zodpovednosť všetkých aktérov volebného procesu. Vyžaduje si neustálu ostražitosť, ako aj pružné prispôsobenie

---

<sup>5</sup> V rámci právnych predpisov EÚ a svojich medzinárodných záväzkov.

<sup>6</sup> Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Správa o voľbách do Európskeho parlamentu v roku 2014 [COM(2015) 206 final].

dynamickému prostrediu a najnovšiemu technologickému vývoju. Vďaka usmerneniam, odporúčaniam a potrebným nástrojom môžu európske a vnútroštátne politické strany, národné vlády, orgány, súkromné subjekty a zainteresované strany naviazať prehľadnejšiu spoluprácu pri budovaní bezpečnejšieho demokratického prostredia za rovnakých východiskových podmienok.

Členským štátom sa odporúča, aby tieto zásady uplatňovali aj pri iných voľbách a referendách na vnútroštátnej úrovni.

V tomto balíku sa navrhujú opatrenia, ktorých cieľom je:

1. poskytnúť osobitné usmernenia, pokiaľ ide o spracovanie osobných údajov pri voľbách;
2. odporučiť najlepšie postupy, ako riešiť riziká spojené s dezinformáciami a kybernetickými útokmi, a ako zvýšiť transparentnosť a zodpovednosť online vo volebnom procese EÚ; zintenzívniť spoluprácu medzi príslušnými orgánmi a zaviesť nástroje, ktoré im umožnia zasiahnuť a v prípade potreby uložiť sankcie na ochranu etického priebehu volieb;
3. nájsť riešenie pre situácie, v ktorých politické strany alebo pridružené nadácie ťazia z porušovania pravidiel ochrany údajov s úmyslom zámerne ovplyvniť alebo sa pokúsiť ovplyvniť výsledok európskych volieb.

Komisia pri predkladaní tohto balíka dbala o to, aby sa predišlo zbytočnej administratívnej záťaži a neprimeranému obmedzeniu manévrovacieho priestoru pre európske, regionálne a štátne politické strany a nadácie.

## **1. Súčasné mechanizmy EÚ na ochranu slobodných a spravodlivých volieb**

Únia už na ochranu etického priebehu volieb a posilnenie demokratického procesu podnikla dôležité kroky.

Vďaka všeobecnému nariadeniu o ochrane údajov (GDPR)<sup>7</sup>, ktoré je od 25. mája 2018 priamo uplatniteľné v celej únii, je teraz plne vybavená napomôcť prevenciu a riešenie prípadov nezákonného používania osobných údajov. Európska únia ako celok v tejto oblasti nastavuje štandard.

Okrem toho sa nedávno zmenil a doplnil akt o voľbách poslancov do Európskeho parlamentu, a to aj s cieľom zabezpečiť dodatočnú transparentnosť v európskom volebnom procese<sup>8</sup>. Revidované nariadenie o štatúte a financovaní európskych politických strán<sup>9</sup>, prijaté 3. mája

---

<sup>7</sup> Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES (všeobecné nariadenie o ochrane údajov) (Ú. v. EÚ L 119, 4.5.2016, s. 1).

<sup>8</sup> Rozhodnutie Rady (EÚ, Euratom) 2018/994 z 13. júla 2018, ktorým sa mení Akt o priamych a všeobecných voľbách poslancov Európskeho parlamentu pripojený k rozhodnutiu Rady 76/787/ESUO, EHS, Euratom z 20. septembra 1976 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32018D0994&qid=1531826494620>).

<sup>9</sup> Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) č. 1141/2014 z 22. októbra 2014 o štatúte a financovaní európskych politických strán a európskych politických nadácií (Ú. v. EÚ L 317, 4.11.2014, s. 1).

2018, zlepšuje uznávanie, účinnosť, transparentnosť a zodpovednosť európskych politických strán a európskych politických nadácií. Odporúčanie Komisie (EÚ) 2018/234<sup>10</sup> vytyčuje najdôležitejšie kroky na zefektívnenie priebehu volieb do Európskeho parlamentu v roku 2019.

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2002/58/ES (smernica o súkromí a elektronických komunikáciách<sup>11</sup>) sa vzťahuje na nevyžiadanú komunikáciu na účely priameho marketingu vrátane politických posolstiev, ktoré šíria politické strany a iní aktéri politického procesu. Okrem toho zabezpečuje dôvernosť a chráni informácie uložené na koncovom zariadení používateľa, ako je napríklad smartfón alebo počítač<sup>12</sup>. Navrhované nariadenie o súkromí a elektronických komunikáciách<sup>13</sup>, o ktorom sa v súčasnosti rokujú, ďalej posilní kontrolu občanov nad svojimi údajmi, a to zvýšením transparentnosti a rozšírením rozsahu ochrany nad rámec tradičných telekomunikačných operátorov, aby zahŕňala aj internetové elektronické komunikačné služby.

Okrem toho Komisia nedávno v oznámení z 26. apríla 2018 predostrela európsky prístup k boju proti dezinformáciám na internete<sup>14</sup>. Usiluje sa ním o presadenie transparentnejšieho, dôveryhodnejšieho a zodpovednejšieho prostredia online. K jeho hlavným prínosom bude patriť zavedenie ambiciózneho **kódexu postupov proti šíreniu dezinformácií**, ktorý by mal zaväzovať najmä platformy online a reklamný priemysel k transparentnosti a obmedzeniu možností cielenia politickej reklamy<sup>15</sup>. Očakáva sa, že kódex bude uverejnený v septembri 2018<sup>16</sup> a už v októbri by mali byť k dispozícii merateľné výsledky.

Signatári kódexu by mali súhlasiť s tým, že falošné webové sídla a sídla, na ktorých sa uverejňujú dezinformácie, prídu o výnosy z reklamy, že budú transparentne informovať o sponzorovanom obsahu, najmä pokiaľ ide o politickú a tematicky zameranú reklamu, že zavedú jednoznačné systémy a pravidlá označovania botov<sup>17</sup>, aby sa ich aktivity nezamieňali s medzilidskou komunikáciou, a že zintenzívnia úsilie o zrušenie falošných účtov. Signatári kódexu by takisto mali súhlasiť s tým, že používateľom zjednodušia posudzovanie obsahu pomocou ukazovateľov dôveryhodnosti zdrojov obsahu, znížia dostupnosť dezinformácií tým,

<sup>10</sup> Odporúčanie Komisie (EÚ) 2018/234 zo 14. februára 2018 o posilnení európskeho charakteru a účinného priebehu volieb do Európskeho parlamentu v roku 2019 (Ú. v. EÚ L 45, 17.2.2018, s. 40).

<sup>11</sup> Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2002/58/ES z 12. júla 2002 týkajúca sa spracovávania osobných údajov a ochrany súkromia v sektore elektronických komunikácií (smernica o súkromí a elektronických komunikáciách) (Ú. v. ES L 201, 31.7.2002, s. 37).

<sup>12</sup> Skôr, ako webové sídla získajú prístup k takýmto informáciám alebo k údajom o správaní používateľa v prostredí online, napríklad tak, že na jeho zariadení uložia cookies, musí im používateľ poskytnúť súhlas.

<sup>13</sup> Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o rešpektovaní súkromného života a ochrane osobných údajov v elektronických komunikáciách a o zrušení smernice 2002/58/ES (smernica o súkromí a elektronických komunikáciách) [COM(2017) 10 final].

<sup>14</sup> Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov: Boj proti dezinformáciám na internete: európsky prístup [COM (2018) 236 final].

<sup>15</sup> Pri príprave tohto kódexu zvolala Komisia v máji 2018 fórum, ktoré tvorila „pracovná skupina“ (zložená z hlavných platforiem on-line a zástupcov reklamného priemyslu a hlavných zadávateľov inzercie) a „rezonančná rada“ (zložená zo zástupcov médií a občianskej spoločnosti).

<sup>16</sup> Rezonančná rada potom vydala stanovisko.

<sup>17</sup> Boty okrem iného automaticky uverejňujú informácie na platformách sociálnych médií a zahŕňajú aj interaktívnejšie aplikácie ako napr. chatboty, ktoré priamo komunikujú s používateľmi.

že uľahčia vyhľadávanie spoľahlivého obsahu, a poskytnú používateľom informácie o prioritizácii obsahu cez algoritmy. Signatári by zároveň mali poskytnúť prístup k údajom platformy dôveryhodným organizáciám na overovanie faktov a akademickým inštitúciám. Posúdenie kódexu bude súčasťou úsilia o vypracovanie akčného plánu s konkrétnymi návrhmi koordinovanej reakcie EÚ proti šíreniu dezinformácií, ktorý majú Komisia a vysoká predstaviteľka predstaviť do konca roka.

Pokiaľ ide o „tradičnejšie“ kybernetické incidenty, ako napríklad nabúravanie (hacking) informačných systémov alebo deformovanie (defacing) webových sídel, v smernici 2013/40/EÚ o útokoch na informačné systémy boli na európskej úrovni jednotne vymedzené útoky na informačné systémy a súvisiace minimálne horné hranice sadzby sankcií.

Podľa skupiny pre spoluprácu zriadenej v zmysle smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/1148<sup>18</sup> v prípade kybernetickej bezpečnosti volieb ide o problém, ktorým máme riešiť spoločne. Táto skupina pre spoluprácu združujúca príslušné vnútroštátne orgány zodpovedné za kybernetickú bezpečnosť, Komisiu a Agentúru Európskej únie pre sieťovú a informačnú bezpečnosť (ENISA) zmapovala súčasné vnútroštátne iniciatívy v oblasti kybernetickej bezpečnosti sietí a informačných systémov používaných vo voľbách. V rámci toho zistila, aké riziká spojené s nedostatočnou úrovňou kybernetickej bezpečnosti by mohli ovplyvniť budúce voľby do Európskeho parlamentu, a vypracovala prehľad o kybernetickej bezpečnosti volebných technológií vrátane súboru technických a organizačných opatrení založených na skúsenostiach a najlepších postupoch. Prehľad slúži ako praktický sprievodca pre orgány pre kybernetickú bezpečnosť a volebné orgány.

## **2. Odolnejšia demokracia: upevnenie sietí spolupráce, transparentnosti na internete, ochrany pred kybernetickými incidentmi a boj proti dezinformačným kampaniam v súvislosti s voľbami do Európskeho parlamentu**

Vzhľadom na rozsah problematiky a keďže o formálnu zodpovednosť v tejto oblasti sa delia viaceré orgány, zmysluplné výsledky sa dosiahnu len vtedy, ak budú všetci príslušní aktéri spolupracovať.

Toto oznámenie sa uverejňuje spolu s odporúčaním o sieťach pre spoluprácu pri voľbách, transparentnosti na internete, ochrane pred kybernetickými bezpečnostnými incidentmi a boji proti dezinformačným kampaniam v súvislosti s voľbami do Európskeho parlamentu. Uvedené odporúčanie by mali všetky zúčastnení aktéri uplatniť včas pred voľbami do Európskeho parlamentu v roku 2019, aby sa zaistil ich slobodný a spravodlivý priebeh.

V odporúčaní vyzývame každý členský štát, aby vytvoril a podporoval vnútroštátnu sieť pre voľby. Orgány členských štátov príslušné pre záležitosti súvisiace s voľbami by mali včas

---

<sup>18</sup> Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/1148 zo 6. júla 2016 o opatreniach na zabezpečenie vysokej spoločnej úrovne bezpečnosti sietí a informačných systémov v Únii (Ú. v. EÚ L 194, 19.7.2016, s. 1).

a účinne spolupracovať s orgánmi v príbuzných oblastiach (ako napríklad s orgánmi na ochranu údajov, orgánmi na reguláciu médií, orgánmi pre kybernetickú bezpečnosť atď.). V prípade potreby by sa mali zapojiť aj orgány presadzovania práva. To im umožní rýchlo odhaliť potenciálne hrozby pre voľby do Európskeho parlamentu a pohotovo presadiť platné pravidlá, a to aj dostupné finančné sankcie, ako je napríklad vrátenie verejného príspevku. Európske aj vnútroštátne právne predpisy sa musia dodržiavať a presadzovať. V tejto súvislosti Komisia vyzýva členské štáty, aby v súlade s platným vnútroštátnym právom a právom Únie podporili výmenu informácií medzi orgánmi na ochranu údajov a orgánmi zodpovednými za monitorovanie volieb a monitorovanie činnosti a financovania politických strán, ak z ich rozhodnutí vyplýva, alebo ak existujú iné opodstatnené dôvody domnievať sa, že porušenie právnych predpisov sa týka politickej činnosti vnútroštátnych politických strán alebo nadácií v súvislosti s voľbami do Európskeho parlamentu.

Členským štátom sa takisto odporúča, aby vymenovali kontaktné subjekty, ktoré sa stanú súčasťou európskej siete pre spoluprácu pri voľbách do Európskeho parlamentu. Na podporu týchto sietí pre spoluprácu Komisia zvolá do januára 2019 prvé stretnutie vymenovaných kontaktných subjektov. Z tohto fóra vznikne jadro európskeho systému varovania v reálnom čase a priestor na výmenu informácií a postupov medzi orgánmi členských štátov, v ktorom sa budú rešpektovať právomoci jednotlivých štátov a procedurálne požiadavky na príslušné orgány.

Politické strany, nadácie a organizácie činné v kampani musia zaručiť transparentné postupy politickej komunikácie s občanmi a priebeh európskeho volebného procesu bez narušenia nekalými praktikami. Komisia predkladá konkrétne opatrenia na zvýšenie transparentnosti, aby občania videli, kto je pôvodcom im určenej politickej komunikácie, a kto za ňu platí<sup>19</sup>. Členské štáty by mali takúto transparentnosť, ako aj monitorovanie porušení a presadzovanie pravidiel zo strany príslušných orgánov podporovať a napomáhať – v prípade potreby aj uložením sankcií. Orgány presadzovania práva by sa mali v náležitých prípadoch zúčastňovať na primeranej odozve na incidenty a uplatňovaní primeraných sankcií<sup>20</sup>.

Budovanie silnej kybernetickej bezpečnosti v Európskej únii si vyžaduje najmä odolnosť, odrádzanie a obranu<sup>21</sup>. Príslušné európske a vnútroštátne orgány, politické strany, nadácie a organizácie činné v kampani by si mali byť v plnej miere vedomí rizík spojených

---

<sup>19</sup> Tieto návrhy dopĺňajú kódex a vypracovalo ich fórum viacerých zainteresovaných strán zvolané Komisiou na základe jej oznámenia z 26. apríla 2018 o dezinformáciách online.

<sup>20</sup> Týkali by sa najmä prípadov, v ktorých ide o zlomyseľné zacielenie volebného procesu, vrátane incidentov spočívajúcich v útokoch na informačné systémy. Z okolností môže vyplývať, že bude vhodné začať trestné vyšetrovanie, ktoré môže mať za následok trestné sankcie. Ako už bolo uvedené, v smernici 2013/40/EÚ boli jednotne vymedzené útoky na informačné systémy a súvisiace minimálne horné hranice sadzby sankcií.

<sup>21</sup> V spoločnom oznámení vysokej predstaviteľky Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku a Európskej komisie zo septembra 2017 sa uznáva potreba všestrannej reakcie spočívajúcej v budovaní silnej kybernetickej bezpečnosti pre Úniu, ktorá je založená na odolnosti, odrádzaní a obrane [JOIN (2017) 450 final].



s budúročnými voľbami a mali by vyvinúť primerané úsilie na ochranu svojich sietí a informačných systémov<sup>22</sup>.

### **3. Uplatňovanie pravidiel ochrany údajov vo volebnom procese**

V celej Európskej únii sa začalo 25. mája 2018 priamo uplatňovať nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 (všeobecné nariadenie o ochrane údajov)<sup>23</sup>, ktoré Únii poskytuje nástroje potrebné na riešenie prípadov nezákonného používania osobných údajov v kontexte volieb.

Keďže v európskom volebnom kontexte sa tieto nástroje po prvýkrát uplatnia pri príležitosti nadchádzajúcich volieb do Európskeho parlamentu, pre všetkých aktérov volebného procesu – vnútroštátne volebné orgány, politické strany, sprostredkovateľov a analytikov údajov, platformy sociálnych médií a siete pre reklamu online – je dôležité jasne pochopiť, ako čo najlepšie uplatňovať tieto pravidlá, čo umožňujú a čo nie.

Komisia preto pripravila osobitné usmernenie, v ktorom zdôraznila povinnosti ochrany údajov relevantné z hľadiska volieb. Vnútroštátne orgány pre ochranu údajov zodpovedné za presadzovanie všeobecného nariadenia o ochrane údajov musia v boji proti zlomyseľným pokusom o zneužitie osobných údajov, a to najmä na mikrozacielenie, plnohodnotne riešiť možné porušenia pomocou svojich posilnených právomocí.

### **4. Sprísnenie pravidiel financovania európskych politických strán**

Kľúčovými aktérmi volieb sú, samozrejme, politické strany a nadácie. V kampaniach vzájomne súperia o hlasy voličov. Pre vytvorenie rovnakých politických podmienok a na ochranu všetkých politických strán a nadácií pred zlomyseľným konaním je dôležité predchádzať situáciám, v ktorých môže mať niektorá zo strán prospech z nezákonných praktík porušujúcich pravidlá ochrany údajov. Tým, ktorí nielen narušujú súkromie ľudí, ale mohli by prípadne ovplyvniť výsledky volieb do Európskeho parlamentu, by sa mali uložiť sankcie. Komisia vyzýva členské štáty, aby podľa potreby ukladali takéto sankcie stranám a nadáciám

---

<sup>22</sup> V tejto súvislosti poskytla užitočné usmernenia skupina pre spoluprácu zriadená v zmysle smernice (EÚ) 2016/1148 vo svojom prehľade. Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/1148 má za cieľ dosiahnuť vysokú spoločnú úroveň kybernetickej odolnosti v celej Únii. Na dosiahnutie tohto cieľa smernica podporuje rozvoj spôsobilostí štátov v oblasti kybernetickej bezpečnosti a chráni poskytovanie základných služieb v kľúčových odvetviach. Komisia podporí úsilie o riadne vykonávanie smernice finančnými prostriedkami z Nástroja na prepájanie Európy (NPE) vo výške viac ako 50 miliónov eur do roku 2020. Pre volebný proces sú referenčnými opatreniami na zmiernenie rizík uvedené v smernici (EÚ) 2016/1148. Povinnosti zaviesť primerané technické a organizačné opatrenia, ktorých cieľom je istá úroveň bezpečnosti spracovania osobných údajov, sú stanovené aj vo všeobecnom nariadení o ochrane údajov. Vzťahuje sa na všetkých aktérov volebného procesu a obsahuje aj povinnosť oznamovať porušenia ochrany osobných údajov príslušným orgánom pre ochranu údajov a dotknutým jedincom (pozri usmernenia vydané Komisiou).

<sup>23</sup> Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES (všeobecné nariadenie o ochrane údajov) (Ú. v. EÚ L 119, 4.5.2016, s. 1).

na vnútroštátnej úrovni, a zároveň navrhuje cielene zmeniť nariadenie (EÚ, Euratom) č. 1141/2014, aby sa stanovili primerané sankcie v prípadoch súvisiacich s politickými stranami a nadáciami na európskej úrovni. Cieľom takejto zmeny, ktorá posilní súčasné pravidlá, je zabezpečiť, aby sa voľby do Európskeho parlamentu mohli konať podľa prísnych demokratických pravidiel a v dokonalej úcte voči hodnotám, na ktorých je Únia založená, najmä voči demokracii, základným právam a právnemu štátu.

Komisia vyzýva Európsky parlament a Radu, aby zabezpečili, že navrhované ciele zmeny budú zavedené pred voľbami do Európskeho parlamentu v roku 2019.

## **5. Záver**

Nedávne udalosti ukázali, aké reálne a naliehavé sú riziká manipulácie volebného procesu, či už prostredníctvom útokov na informačné systémy, zneužívania osobných údajov alebo nekalých praktík. EÚ nie je imúnna. Činnosti vyvíjané online v súvislosti s voľbami predstavujú novú hrozbu a vyžadujú si, aby sme sa pred nimi osobitne chránili. Najlepšie občanom a demokracii poslužíme, ak sa pripravíme hneď. Nemôžeme čakať do volieb či referendum a na takéto činnosti reagovať až po tom.

Ochrana demokracie v Únii je spoločnou a čestnou povinnosťou Európskej únie a jej členských štátov. Zároveň ide o nalievavú otázku. Úsilie o odrádzanie od zlomyseľných zásahov do volebného systému, ich prevenciu a sankcionovanie by mali zintenzívniť všetci zúčastnení aktéri. Komisia ich v tom opatreniami tohto balíka podporuje.

Komisia podá správu o vykonaní tohto balíka opatrení po voľbách do Európskeho parlamentu v roku 2019.

### **Ďalšie kroky pred voľbami do Európskeho parlamentu v roku 2019**

- *Komisia vyzýva Európsky parlament a Radu, aby zabezpečili, že navrhované ciele zmeny nariadenia (EÚ, Euratom) č. 1141/2014 budú zavedené včas pred voľbami do Európskeho parlamentu v roku 2019.*
- *Spolu s vysokou predstaviteľkou bude Komisia podporovať prípravu spoločnej európskej reakcie v prípade akéhokoľvek zásahu do volieb v Európskej únii zo zahraničia<sup>24</sup>. V nadväznosti na závery Európskej rady z júna 2018 predložia v spolupráci s členskými štátmi do decembra 2018 akčný plán s konkrétnymi návrhmi na koordinovanú reakciu EÚ proti šíreniu dezinformácií.*

<sup>24</sup> Súčasťou tejto reakcie by mohli byť aj opatrenia vypracované v rámci pre spoločnú diplomatickú reakciu EÚ na škodlivé kybernetické činnosti.

- *Na zlepšenie informovanosti a udržanie dialógu s orgánmi členských štátov usporiada Komisia v dňoch 15. a 16. októbra 2018 konferenciu na vysokej úrovni o kybernetických hrozbách počas volieb, ktorej výsledky budú tvoriť podklad pre budúce kolokvium o základných právach (26. a 27. novembra 2018) zamerané na „Demokraciu v Európskej únii“.*